

Vi er under pres

Kloakvandet hører ikke hjemme i kældrene. Så meget var der enighed om på KLs Skybrudskonference.

Arkivfoto: Susanne Mertz/Scanpix

Regeringen kræver kommunal handling, og kommunerne vil have penge til indsatsen - og som minimum mulighed for at finansiere problemerne med kloakvandet uden for kloakkerne gennem spildevandtaksterne. Landbruget vil have vandet væk fra markerne; men Danmarks Naturfredningsforening mener ikke, at vi kan grave os ud af problemerne. Der blev krydset klinger på KLs Skybrudskonference

Af | Irene Brandt

2. juli i år satte vejret København under vand. Ærgerligt for København; men måske en hjælpende hånd til hele landet. Sådan lød konklusionen i hvert fald fra meteorolog Jesper Theilgaard på KLs Skybrudskonference.

”Det er sket tidligere, uden at det har medført samme opmærksomhed. Hverken underminerede togskiner i Sønderjylland eller oversvømmede huse og veje i Nordsjælland har fået de offentlige myndigheder til at reagere, og hvis regnen ikke tilfældigvis havde ramt København 2. juli, så var det ikke sikkert, at vi sad her i dag,” sagde Jesper Theilgaard. I sit oplæg redegjorde han for, hvorfor vejret forandres, og han konkluderede, at det ikke var sidste gang, at vi havde oplevet voldsomme skybrud i Danmark. Tværtimod vil intensiteten stige i takt med at temperaturen stiger. Han slog også fast, at det ikke er naturen, men vores måde at indrette os på, der er under pres.

Dette budskab blev fanget af Martin Damm, formand for KLs teknik og miljøud-

valg, som i forlængelse af konferencen har udtalt, at konferencen har været startskudet til at se på vandet med andre øjne.

”**Vi kan ikke grave os ud af klimaforandringerne. De dyrkede marker er kommet for tæt på vandløbene. Det er ikke vandløbene, der er kommet for tæt på markerne.**”

Ella Maria Bisschop-Larsen,
præsident Danmarks Naturfredningsforening.

”Nu skal arbejdet for alvor i gang, og de fem anbefalinger (se faktaboks) viser os retningen. Som borgere er vi vant til, at kommunen leder vandet væk under jorden, og at det ikke er noget, vi skal forholde os til. Men i fremtiden skal vandet være en del af byen. Og borgerne og kommuner skal tage del i løsningen,” lyder det fra Martin Damm.

På selve konferencen startede Martin Damm med at rose regeringen for, at prio-

riterer klimaområdet, og for at de ser klimatilpasning som et ben i en grøn omstilling af erhverv i Danmark.

”Vi har indtil nu følt os lidt alene, når talen faldt på klimatilpasning, og vi glæder os til at få nogle medspillere,” sagde Martin Damm og fortsatte:

”Vi havde for et års tid siden en absurd situation, hvor staten havde lavet en analyse af, hvor meget kommunerne arbejdede med klimatilpasning, og den endte i folketinget som en diskussion af, om den kommunale indsats nu var god nok, når der var så få, der havde lavet klimatilpasningsplaner.

Den var helt gal, for realiteterne er jo, at kommunerne mere eller mindre var de eneste, der arbejdede med klimatilpasning – de eneste andre var måske forsikringselskaberne. Og arbejdet med klimatilpasning kan ikke måles på, hvor mange kommuner, der lige døber deres oplæg ’klimatilpasningsplan’. Vi er i kommunerne gået i gang med de værktøjer, den lovgivning og ikke

mindst den underfinansiering, som står til vores rådighed lige nu. De rammer, vi har nu, er helt utilstrækkelige. Det lovgrundlag, vi har i dag, og de incitamenter, der er på klimatilpasningsområdet, kan IKKE klimasikre Danmark.”

Martin Damm efterlyste en modernisering af lovgivningen, så den passer til det paradigmeskifte, vi står midt i.

”Derfor ser vi i KL meget positivt på, at regeringen allerede har tilkendegivet forståelse for disse problemer med reglerne. Vi håber derfor på en hurtig, fælles proces om reglerne, så vi sammen kan sikre et robust Danmark,” sagde Martin Damm.

”

Skybruddet i København kostede 5 mia. kr. i forsikringskader, ½ mia. kr. i skader på kommunale bygninger. Samtidig var vi få minutter fra at måtte evakuere Hvidovre Hospital og rigshospitalet - og dertil kom indfaldsveje, som var afspærrede i flere dage.”

Lykke Leonardsen,
Center for Park og Natur, Københavns Kommune.

To udfordringer

Martin Damm skitserede to udfordringer, som KL mener, bør indgå i den nationale klimahandleplan, regeringen lægger op til. Den første udfordring handler om, hvordan vi bedst tænker land og by sammen, så vandet fra landet ikke oversvømmer byerne. Martin Damm opfordrede miljøministeren til at sikre sammenhæng mellem klimatilpasning af vores byer og af det åbne land, herunder vandløb og søer. Det kræver nye og innovative løsninger, som KL gerne vil i dialog med ministeren om. Tilsvarende har KL rettet henvendelse til Landbrug og Fødevarer for at få en fremadrettet og løsningsorienteret dialog med landbruget om sammenhængen mellem land og by, når det drejer sig om tilpasning til de nye og større regnskyl.

Den anden udfordring handler om, hvordan vi billigst og hurtigst får gjort Danmark til et land, der er robust over for klimaændringerne. En undersøgelse lavet for KL af

Rambøll viser, at alene på spildevandsområdet skal kommunerne øge deres investeringer med 200-600 mio. kr. årligt svarende til 10-30%.

”Men spildevandsområdet er kun et område blandt mange. Også vejene, bygningerne, det åbne land inklusive vandløbene og kysterne kommer under pres. Alene i Københavns Kommune vurderes det, at klimatilpasningen løber op i 5 mia. kr. Der er altså samlet set behov for meget store investeringer.

Siden 2009 har KL hvert år taget spørgsmålet op i de økonomiske forhandlinger – dog uden den store succes. Vi håber meget, at den nye regering vil drøfte dette vigtige spørgsmål med os,” sagde Martin Damm og fortsatte.

”Vi har brug for en modernisering af vandsektorloven, sådan at kommunerne kan sætte vandselskaberne til at bidrage til klimasikringen. Ét eksempel er, at spildevandselskaberne skal kunne bruge deres midler, dvs. spildevandstaksten, til at indrette parkeringspladser, parker og andet til opsamlingspladser for vandet, indtil der er plads i kloakkerne. Et andet eksempel er, at spildevandselskaberne skal kunne bruge deres midler til at udskifte kantstene langs veje, så disse veje kan virke som kanaler, der kan lede overskydende vand derhen, hvor det gør mindst skade. Et tredje eksempel er, at spildevandselskaberne gerne må lede vand ud i vores vandløb, men de må ikke sikre disse vandløb mod oversvømmelse, når det virkelig regner. Det vil vi også gerne have lavet om. Som det er i dag, har kommunerne ansvaret for spildevandsplanlægningen, men vi har ikke mulighederne for at styre selve indsatsen, fordi vi ikke har klare beføjelser over for vandselskaber og forsyningssekretariatet. Vi har altså planer, men ikke mulighederne for at komme fra ord til handling. Hvis disse regler bliver klargjort, så tager vi i kommunerne til gengæld meget gerne ansvaret for at indrette vores byer, for de skal fremover indrettes på en anden måde. Vi skal have mere robuste byer, der kan klare, at det virkelig regner.”

Martin Damm afsluttede sit indlæg med at konstatere, at kommunerne allerede har

mere end en håndfuld planer, der handler om klimatilpasning - fra beredskabsplaner til spildevandsplaner, og at disse planer skal indarbejdes i klimaplanerne.

”Nu har man på Christiansborg hørt meget om problemerne i København og omegn. Men man skal ikke tro, at problemerne er de samme, når man kigger rundt i kommunerne. Derfor vil der blive tale om forskelligt fokus og forskellige løsningsmodeller. Det er meget naturligt. Der var jo ikke brug for, at hver kommune lavede en ny klimatilpasningsplan, hvis man stod over for at gennemføre den samme indsats,” sagde Martin Damm.

”

Vådområder er oplagte til vandreservoir, men vådområderne skal være varige og landmanden have fuld erstatning én gang, fem-årige ordninger dur ikke!2

Henrik Frandsen,
viceformand Landbrug & Fødevarer.

Ingen penge

Efter Martin Damm gik miljøminister Ida Auken på talerstolen.

”Vi står lige nu over for en gigantisk udfordring med at tilpasse os fremtidens klima og håndtere de store regnmængder. Jeg tror, det er helt afgørende, at vi går til arbejdet med en åbenhed over for nye ideer og nye partnerskaber. Ingen kommune, intet forsyningselskab og ingen borger kan løse det her problem alene,” sagde Ida Auken og erklærede, at det har været meget vigtigt for hende at deltage på konferencen og starte dialogen med deltagerne. Hun fortsatte:

”Jeg kommer ikke med den helt store pose penge, som nogen af jer måske havde håbet på. Men jeg kommer heller ikke tomhændet: Jeg kommer med en ny regering, der strutter af energi og initiativlyst!”

Energien og virkelysten kommer blandt andet til udtryk gennem en klimatilpasningspakke, der skal styrke og opprioritere indsatsen for klimatilpasning.

”Pakken bliver en bred palet af initia- ➤

>

tiver, der med udgangspunkt i regeringsgrundlaget både dækker ny lovgivning, styrket rådgivning og løsningsorienteret dialog," lovede Ida Auken. Hun fortsatte.

” Problemet er, at vi i dag ikke kan få forhåndsgodkendt investeringer, der skal takstfinansieres. Godkendelsen i Forsyningssekretariatet sker med tilbagevirkende kræft det efterfølgende år, og vi har ingen garanti for, at investeringen ikke bliver underkendt.

Lykke Leonardsen, Center for Park og Natur, Københavns Kommune.

”For at få mest muligt ud af de sparsomme midler, gælder det om at løse flere problemer på én gang. På verdensplan står vi med to kriser: den økonomiske krise og klima- og ressourcekrisen. De to kriser hænger sammen og skal også løses sammen. Derfor skal Danmark være et grønt demonstrationsland, hvor nye teknologier bliver udviklet og afprøvet, så de bliver efterspurgt globalt.

På mere lokalt plan skal vi også se tingene i sammenhæng. Vand og natur har oprindeligt befundet sig i fine kredsløb. Det har vi i takt med udviklingen af det civiliserede samfund rykket på. Jeg siger selvfølgelig ikke, at vi skal rulle udviklingen tilbage. Men vi har opbygget så utrolig meget viden og teknologi i vores moderne samfund, at vi

må kunne bruge noget af det til at få synergieffekter ud af den nødvendige klimatilpasning. Kan vi for eksempel ikke på én gang fjerne vandet fra det sted, hvor det gør skade, og samtidig bruge det til gavn for naturen, dyrelivet eller til grønne områder i byerne – frem for at sende det ned under jorden i nogle meget dyre betonrør? Det vil vi i regeringen gerne medvirke til.”

” Vi skal finde en løsning for de bygnings, der er bygget, hvor man slet ikke burde have bygget!”

Torben Weiss Garne, Forsikring og pension.

Dialogforum

Ida Auken lovede at skabe rammerne for en styrket dialog om klimatilpasning gennem lancering af forskellige initiativer, der inddrager interessenter på en ny måde.

”Jeg vil blandt andet nedsætte et nationalt dialogforum, der for første gang samler nøgleaktører og beslutningstagere på området.”

Helt overordnet skal vi, hvis det står til Ida Auken, have en national handlingsplan for klimatilpasning. Den nationale handlingsplan skal skabe overblik og sammenhæng mellem statens initiativer for klimatilpasning, og den skal fokusere på alle de positive synergieffekter, der kan være af

klimatilpasning – både i forhold til vand, natur, biodiversitet, infrastruktur, byudvikling, byggeri og fødevarerproduktion.

”Regeringen skal drøfte, hvordan den nationale handlingsplan bedst muligt kan tilvejebringes. Men der skal tænkes langsigtet og på tværs af sektorer. Handlingsplanen skal vedtages i regeringen. Et af elementerne kan være en klimatilpasningslov, der understøtter helhedsorienterede løsninger for regnvand og skybrud,” sagde Ida Auken.

Hun nævnte derudover en række initiativer, der er på vej: Blandt andet nedsættelsen af en Task Force bestående af et stærkt hold af kompetente mennesker, der skal hjælpe med at få omsat gode ideer til konkrete handlinger og sørge for, at arbejdet skrider fremad. Med i tasken er også et rejsehold, som etableres i starten af 2012. Det bliver et team af eksperter, som kan rådgive kommuner og virksomheder lokalt.

” Det ser jo så enkelt ud at gå fra plan til løsning til implementering; men det er en ledelsesmæssig udfordring at få det her system til at fungere.”

Jon Pape, Centerchef i Center for Park og Natur, Københavns Kommune.

Konkrete lovinitiativer

”I løbet af 2012 begynder regeringen at rydde de første lovmæssige barrierer af vejen. Som I sikkert alle ved, vedtog Folketinget for et par år siden en helt ny lov for regulering af vand- og spildevandsforsyningerne – Vandsektorloven. Jeg ved godt, at I ikke ligefrem elsker den lov, men den rummer faktisk mange gode initiativer, hvis vi tilrettelægger det rigtigt. Som miljøordfører fulgte jeg med i forhandlingerne af præmisserne for loven, og der er ingen tvivl om, at det ikke var hensigten med loven, at den skulle bremse mulighederne for at investere i klimatilpasning eller gennemføre andre miljømæssige initiativer. Tværtimod var hensigten at høste det potentiale for effektivisering, som fandtes i sektoren, og at udnytte det til gavn for miljøet, til investeringer i sektorens infrastruktur – blandt andet kloakrenovering – eller til lavere priser for forbruger-

Produktet af Skybrudskonferencen:

Fem anbefalinger til at sikre et robust Danmark
KLs Skybrudskonference er mundet ud i fem konkrete anbefalinger, som KL og kommunerne vil tage med i det videre arbejde med at klimatilpasse Danmark.

Anbefalingerne fra konferencen lyder:

1. Der er ikke længere én løsning. Løsningerne er mange og skal passe til det lokale problem. Derfor er samarbejde et nøgleord.
2. Klimatilpasning skal være til gavn for vores byer og det danske erhvervsliv.
3. Vand er en ressource, som i fremtiden vha. en bred vifte af løsninger skal være en del af by og land.
4. Handleplaner for klimatilpasning kan blive et godt redskab, men finansieringen af løsningerne skal på plads.
5. Mange kommunale projekter bremses, fordi lovgivningen ikke er lavet til klimatilpasning. Derfor skal klimatilpasningen indarbejdes i lovgivningen.

ne. Nu, hvor vi har set, hvordan loven virker i praksis, må vi konstatere, at der er brug for nogle meget skarpe regler omkring beslutning af miljø- og servicemål. Da loven blev forhandlet på plads, var alle enige om at evaluere loven efter tre år. Men jeg mener, at problemerne med miljø- og servicemål er så presserende, at vi bør starte arbejdet med de nødvendige lovændringer nu," sagde Ida Auken, som også lovede, at regeringen vil sikre en hurtig implementering af direktivet. Hvilket betyder, at risikoområder udpeges af staten inden 22. december 2011.

Udover at se på mulighederne for indførelsen af tiltag, der motiverer grundejere til selv at nedsive regnvandet på egen jord, og en gennemgang af snitfladerne mellem det takstfinansierede og det skattefinansierede område, vil Ida Auken også se på planområdet.

"Der er allerede initiativer i støbeskeen. Jeg vil gå efter, at planloven skal ændres, så I i kommunerne får mulighed for at

lægge vægt på klimamæssige hensyn i lokalplanlægningen."

Klimatilpasningsstrategier

Ida Auken vil forpligte kommunerne til at lave klimatilpasningsplaner inden for de næste to år.

"Benyt chancen for at tænke synergi-effekter ind fra starten og etabler et godt samarbejde på tværs af fagområder og kommunegrænser – og mellem kommune og forsyning. Fra statslig side skal vi selvfølgelig nok definere nærmere, hvad planen skal indeholde. Og rejseholdets fornemste opgave bliver at rådgive kommunerne om opgaven," sagde Ida Auken.

Resten af konferencen, der varede to dage, blev deltagerne præsenteret for et bredt spektrum af oplæg, som dels dokumenterede behovet for en klimaindsats, og dels gav eksempler på, hvordan konkrete kommuner og beredskaber de senere år har tacklet de udfordringer et ændret klima har

stillet kommunerne overfor. Forsikringsbranchen, landbruget og Naturfredningsforeningen var også på banen og fra Holland, hvor klimatilpasningen er meget langt fremme, var der også inspiration at hente.

”

Klimatilpasning er en mulighed for at gentænke byerne og vælge designs med multiple løsninger.

Marina Bergen, Københavns Universitet.

Hver oplægsholder var derudover blevet bedt om at afslutte sit indlæg med konkrete anbefalinger til klimaindsatsen; men den afsluttende debat mellem deltagerne om konklusionerne på konferencen viste, at ikke alle havde samme fokus, og KL kom efterfølgende på en større redaktionel opgave, da de fem anbefalinger, som skulle være selve konferencens produkt, skulle redigeres.

SKOV & LANDSKAB

Vejdirektoratet

Diplomuddannelse i drift af veje og grønne områder

Efteruddannelse til ledende medarbejdere hos statslige og kommunale driftsherrer, entreprenører og rådgivere

Du bliver bedre i stand til at

- varetage ledelsesopgaver ved drift af veje og grønne områder
 - planlægge og rådgive om drift
- og du får styrket og udbygget dit faglige netværk.

Kursets hovedtemaer er fordelt på tre internatophold

Organisering & planlægning	24. jan. - 26. jan.
Indkøb & samarbejde	20. mar. - 22. mar.
Udførelse	8. maj - 9. maj

Kurset er et samarbejdsprojekt mellem Vejdirektoratet og Skov & Landskab ved Københavns Universitet

Tilmelding: www.vej-eu.dk, senest d. 31. december

Ansøgningskema: www.sl.life.ku.dk > Efteruddannelse > Parkdiplom

Yderligere oplysninger: Lektor og studieleder Karsten Kring, kk@life.ku.dk, 35331778 / 23456718

